

Vikinger før og nu

Tekstsamling

Fremstillet til
prøveformål

Indhold

Arven fra vikingerne	3
Tre vikingeatraktioner	5
Ribe VikingeCenter	5
Vikingskibsmuseet i Roskilde	6
Vikingeborgen Trelleborg	7
Film og tv med vikingetema	8
Vikinger som varemærke	10
Tre danskere fortæller om deres forhold til vikinger	11

Arven fra vikingerne

På vikingernes tid (ca. 800-1050) var der ikke noget, der hed stater. Dette begreb opstod først omkring 1500-tallet. Men i vikingetiden var der dog en central magt i form af skiftende konger. Dele af det, som vi i dag opfatter som karakteristisk for en stat, var også til stede i vikingetidens Danmark: Danmark havde én befolkning (dannerne), det danske territorium var nogenlunde velafgrænset, kongen kunne opkræve skat, og der blev anlagt store, centralt koordinerede forsvarsværker som fx Dannevirke.

Billede i det danske pas.

Vikingemotiver som symboler i dag

Vikingerne har sat deres aftryk på den danske nationalfølelse, og referencer til vikinger ses hyppigt i dansk kultur og på nationale symboler. Fx har det danske pas et motiv fra den store Jellingsten, da den betragtes som Danmarks dåbsattest. På den måde er danskhed og vikingetid kædet sammen. Vikingerne er blevet en fast del af den danske kultur og hverdag. Man kan fx se vikinger optræde som symbol på pakninger med leverpostej. Det siger noget om, hvor folkelige vikingerne er i dag. Vikinger og vikingetidens genstande bliver ofte brugt som symboler på styrke. Styrke anses som en meget positiv egenskab, og nogle danskere vælger derfor at få tatoveret motiver af vikingegenstande fra vikingetiden. Tatoveringer af den slags er bl.a. populære hos danske soldater.

Når Danmark skal brande sig i udlandet, så bliver der også ofte brugt vikinger, og turistorganisationen VisitDanmark ser vikingerne som et stort historisk aktiv til at få flere til at interessere sig for Danmark.

Vikingetiden og det danske samfund i dag

Vikingernes handelsrelationer og militære samarbejde var præget af stor indbyrdes tillid. Det kendetegner også blandt andet det danske samfund i dag.

”Én af de vigtigste grunde til, at Norden er blevet så rigt i en kold, ufrugtbar udkant af verden er, at vi har et højere tillidsniveau end praktisk talt alle andre områder af verden,” siger Christian Bjørnskov, lektor og ph.d. fra Handelshøjskolen i Aarhus. Han forsker i tillid og forklarer, at vikingernes tillid til hinanden blandt andet betød, at en sælger i Ribe roligt kunne sende en vare af sted med skib til Reykjavik i Island, som han først fik betaling for, når skibet returnerede.

Vikingeaktiviteter: Kultur og tro

Vikingeaktiviteter er blevet populære som turistattraktioner rundt om i Danmark. For nogle danskere er vikingekulturen faktisk også blevet en hobby. Ved Moesgaard Museum ved Aarhus er der fx hvert år en stor vikingefestival. Vikingeentusiaster fra hele verden optræder med deres kunnen inden for våbenbrug, ridning, kunsthåndværk, dagligvarer og madlavning, og kampene, vikingeentusiasterne udkæmper, er kendt som det uofficielle VM i vikingekamp. Og i Roskilde har Vikingeskibsmuseet et bådelav, hvor medlemmerne sejler i rekonstruerede vikingeskibe.

Det er ikke kun vikingernes kultur, der er meget fokus på i nutiden. Vikingernes religion asa-troen praktiseres også af en gruppe danskere i dag. I asatrossamfundet Forn Sidr dyrkes de nordiske vikingeguder. Kirkeministeriet i Danmark har godkendt dette som et officielt trossamfund.

Kilde: Let bearbejdet efter <https://faktalink.dk/titelliste/vikinger/arven-fra-vikingerne>, hentet 1. marts 2021.

Tre vikingeatraktioner

Ribe VikingeCenter

Kort om Ribe VikingeCenter

Ribe ligger ved Nationalpark Vadehavet, 50 km nord for den dansk-tyske grænse. Ribe blev grundlagt af vikingerne for 1300 år siden og er Danmarks og Nordens ældste stadig eksisterende by.

Ribe VikingeCenter, som er en rekonstruktion af vikingetidens Ribe, blev etableret i 1992. Her kan man opleve tre vikingemiljøer: Markedspladsen anno 710, Ribe By anno 825 samt Storgården med tilhørende bygninger anno 980. Vikingemiljøerne viser udviklingen gennem vikingetiden. Rekonstruktionerne er udført i tæt samarbejde med Den antikvariske Samling i Ribe, og derfor kan Ribe VikingeCenter fremvise miljøer, som man mener ser ud præcis som i vikingetiden.

Markedspladsen.
Foto: Ribe VikingeCenter

Ribe VikingeCenter har åbent fra maj til slutningen af oktober. Vikingemarkedet er årets største event og finder altid sted den første uge i maj. Hele sæsonen kan publikum opleve arbejdende vikinger, falkonershow, bueskydning, islænderheste og adskillige prøv-selv-aktiviteter.

Kilde: Bearbejdet efter <https://www.ribevikingecenter.dk/da/presse.aspx>, hentet 1. august 2021.

Vikingemad til alle tider

Ribe VikingeCenter sætter fokus på vikingernes råvarer og madtraditioner og gør samtidig op med forestillingen om, at vikingemad skulle være besværlig og kedelig.

Ingen ved ganske vist, hvordan vikingernes mad smagte, da der ikke er bevaret opskrifter fra den tid. Arkæologiske udgravninger giver os dog et godt billede af, hvilke råvarer der var tilgængelige i vikingetiden. Således står vi i dag med en lang historisk og sæsonbetonet råvareliste, for årstiderne og den nære, vilde natur spillede helt sikkert en rolle. Der er ikke noget, der tyder på, at vikingernes kost altid bestod af grød, ærter og tørret fisk.

Kilde: Bearbejdet efter <https://www.ribevikingecenter.dk/da/viden/vikingemad-til-alle-tider.aspx>, hentet 1. maj 2021.

Vikingskibsmuseet i Roskilde

Vikingskibsmuseet og vikingskibene

Vikingskibsmuseet i Roskilde udstiller blandt andet fem verdensberømte vikingskibe og har særligt fokus på vikingetid, skibe, søfart og bådbygningskultur.

Museet er kendt for det enestående samspil mellem de fem originale vikingskibe kaldet Skuldelevskibene, som man kan opleve i Vikingskibshallen, og museets levende formidlingsmiljø på museumsøen, hvor man kan opleve arbejdet med at rekonstruere vikingskibe, fremragende bådbygning og specialiserede, maritime håndværk.

Vikingskibe på Vikingskibsmuseet i Roskilde.

På museet mødes fortællinger om vores maritime forhistorie i levende rammer, hvor museumsgæsterne inddrages i historien gennem dialog og aktiv deltagelse.

Vikingskibsmuseet ligger smukt ned til Roskilde Fjord og består af Vikingskibshallen, museumsøen med båddeværft, værksteder og Café Knarr, der serverer Ny Nordisk Vikingemad, samt museumshavnen med nordiske træbåde og forskellige rekonstruerede vikingskibe. Museet tiltrækker gæster fra hele verden og er samtidig et vigtigt samlingssted og et rekreativt område med et rigt udbud af aktiviteter og arrangementer for både børn og voksne, hvilket gør et besøg på Vikingskibsmuseet til noget helt særligt året rundt.

Nyt Vikingskibsmuseum på vej

I 2026 skal et nyt Vikingskibsmuseum stå færdigt. Det nye museum skal sikre de fem Skuldelevskibe mod klimaforandringer, og samtidig skal museets udstillinger og faciliteter bringes op til nutidige standarder. Vikingskibsmuseet vil holde åbent, helt frem til det nye museum står klar.

Kilde: Bearbejdet efter <https://www.vikingskibsmuseet.dk/>, hentet 1. april 2021.

Vikingeborgen Trelleborg

En af fem 1000 år gamle vikingeborge

Ét af de steder, hvor vikingetiden kan opleves på tættest hold, er på Vikingeborgen Trelleborg nær Slagelse i Vestsjælland. I et naturskønt område ligger én af vikingernes store ringborge. Trelleborg blev bygget omkring år 980 af Kong Harald Blåtand.

Trelleborg er en del af vikingetidens militære magtsystem. Der kendes fire andre borge, som tydeligt er opført på samme tid og efter samme model som Trelleborg, nemlig Aggersborg på nordsiden af Limfjorden, Fyrkat ved Hobro, Nonnebakken i Odense og Borgring ved Køge. Af disse er Aggersborg den største, mens Trelleborg er langt den bedst bevarede og i øvrigt den eneste med en befæstet forborg.

Vikingeborgen Trelleborg ved Slagelse.

Gå i vikingernes fodspor

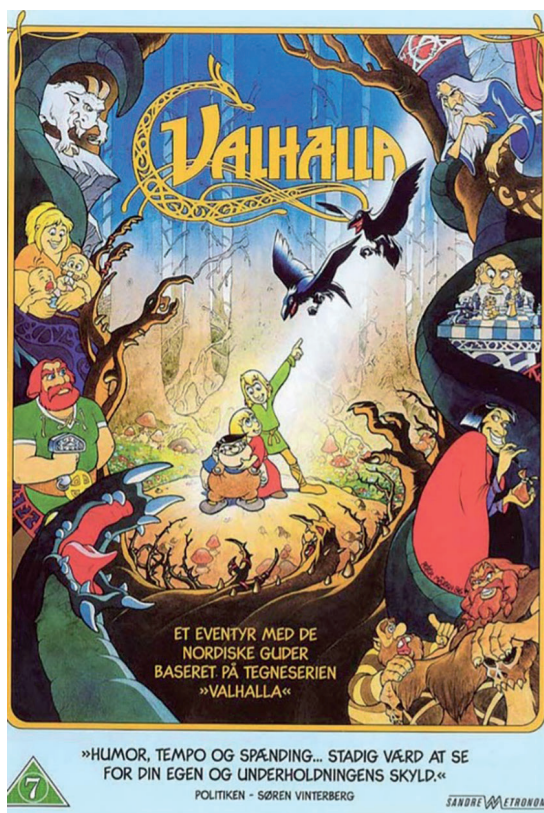
Man kan få mere at vide om kongeborgen ved at besøge museet på Trelleborg. Her giver modeller, arkæologiske fund og rekonstruktioner et levende indtryk af Trelleborgs historie, beboerne og borgens funktion. Man kan opleve vikingernes liv på tæt hold i den rekonstruerede landsby, Slagløse. Museet tilbyder i påsken, hele sommersæsonen og efterårsferien et væld af aktiviteter, opvisninger og events. Prøv selv kræfter med vikingernes håndværk og daglige gøremål, og oplev stemningen omkring madbålet.

Kilde: Bearbejdet efter <https://natmus.dk/museer-og-slottet/trelleborg/trelleborgs-historie/>, hentet 1. april 2021.

Film og tv med vikingetema

Valhalla – tegnefilm

Tegnefilmen *Valhalla* havde premiere i 1986. Den var med sit budget på 30 millioner kroner på det tidspunkt den dyreste danske film. Den er baseret på tegner og instruktør Peter Madssens tegneserie-univers af samme navn.

Historien handler om to menneskebørn Tjalfe og Røskva, der får besøg af vikingeguderne Thor og Loke, som senere følger dem til guderne verden, Asgård, hvor de møder det drilagtige væsen Quark. Hele flokken tager til Udgård, hvor de dyster mod onde jætter, der bruger magi til at vinde over dem.

De originale vikingeinspirerede tegninger står godt til fortællingerne fra den nordiske mytologi, der er ramme i filmen. Kendte danske skue-

spillere har lagt stemme til de forskellige figurer, hvilket gør, at blandt andet de forskellige nordiske guder træder i karakter. I tegnefilmen bliver myterne gjort lettilgængelige, blandt andet ved at vikingernes guder bliver gjort menneskelige, så man kan identificere sig med dem. I filmen er guderne charmerende – men de er også luddovne, arrige og uretfærdige, og fordi de har så mange menneskelige træk, kan man som tilskuer føle med dem og le ad dem.

Jul i Valhal – tv-julekalender

I december 2005 sendte TV 2 for første gang julekalenderen *Jul i Valhal*. Her fik man indblik i vikingernes guder og den nordiske mytologi, for julekalenderen handler om vennerne Jonas og Sofie, der sammen rejser fra Midgård, menneskenes verden, til Asgård, vikingegudernes verden, og Udgård, hvor de onde jætter holder til. *Jul i Valhal* bragte den nordiske mytologi ind i vores moderne verden, for den gav os ikke kun indblik i traditionelle emner som mytologi, venskab og julestemning, men gav os også en række gode moderne popsange, vi stadig kan synge med på.

Det mødte kritik blandt nogle, at manuskriptforfatterne valgte at gøre guderne både fjolde og humoristiske – de fleste seere og især børnene var dog begejstrede for karaktererne. *Jul i Valhal* blev endda den julekalender med det største seertal i perioden 2000 til 2010. Gennemsnitligt så hele 1.232.000 seere med hver aften, når et nyt afsnit af julekalenderen blev vist. Julekalenderen blev vist på TV 2 i Norge i 2006 og blev genudsendt på TV 2 i Danmark i 2012. Den er ikke sendt som julekalender siden, men den kan ses på Netflix etc.

Far til fire og vikingerne – familiefilm

Far til fire og vikingerne er endnu en film om Onkel Anders, faren og de fire børn med Lille Per i centrum. Den er fra 2020 og intet mindre end film nummer 20 i den folkelige serie, siden den første havde premiere i 1953.

Handlingen er som altid til at overskue. Der er krise i den velkendte familie, og det bliver besluttet, at de alle skal i familieterapi – inklusive Onkel Anders. Familien skal leve som vikinger i en uge, så de tager til et familieterapisted, som er virkelighedens Ravensborg, der er en vikingeborg, der er blevet rekonstrueret af den kendte designer Jim Lyngvild. Her er filmen indspillet, og her begynder terapeuternes selvopfundne vikingeøvelser, der skal lære familien at samarbejde. Det hele har ikke meget med vikinger at gøre, men historien om familien, der til sidst igen finder sammen, er god familieunderholdning.

Vikings – tv-serie

Den stort anlagte tv-serie, der havde premiere i 2013, tager udgangspunkt i historien om sagnhelten Ragnar Lodbrog, som er bonde til daglig. Ragnar har visioner om at rejse vestpå som kriger på et togt til England. Vennen Floke er en dygtig bådbygger, der længe har arbejdet på en ny type båd, nemlig langbåden, der kan gøre det muligt for vikingerne at krydse Nordsøen.

Vikings er den første store tv-serie, som har fokus på vikingetiden, og der er tænkt grundigt over at forholde sig til historiske fakta for at give noget, der ligner en autentisk oplevelse. Selvom elementer fra vikingetiden bliver vist med en relativ historisk præcision, er der dog tale om en fri tilgang til den originale historie, og serien tager sig en del kunstneriske friheder. Fx tales der engelsk, selvom historien foregår i Skandinavien, men skuespillerne forsøger at tale med nordisk accent for at få serien til at virke mere autentisk. Man kan vælge at se dette som et plus, men taler man et nordisk sprog, er det tydeligt at høre, at det nok ikke er blevet undersøgt, hvordan en nordisk accent faktisk lyder, og derfor er accenterne lidt for skiftende til at være troværdige.

Vikinger som varemærke

VIKING-blyanter

Portrætteringen af vikinger har længe været populær i reklamer og logoer. De er brugt i markedsføringen af så forskellige varer som pølser, ølflasker, sportshold, leverpostej, flyrejer og tændstikker. Fra 1914 har man kunnet finde dem på blyanter, da tændstikfabrikken H.E. Gosch oprettede en afdeling med blyanter kaldet VIKING, en afdeling, som i dag er udvidet med oliekridt, farvekridt m.m.

VIKING er et eksempel på et firma, der har brugt vikinger både i firmaets navn og i det kunstneriske udtryk, som virksomheden benytter sig af. Således er der både på indpakningen af blyanterne, på firmaets andre produkter og på firmaets hjemmeside afbildet et vikingeskib og forskellige kunstneriske symboler fra vikingetiden. VIKING bruger vikinger kommercielt, og navnet og designet giver et indtryk af produkter, der er solide og holdbare.

Vikingemotiver på fødevarer

Vikinger benyttes også til markedsføring i logoerne for Stryhn's og GØL. Vikingen i de to logoer adskiller sig imidlertid markant. Til venstre ses vikingen fra Stryhn's Leverpostej: venlig, ufarlig og måske endda hyggelig. Dens modsætning ses til højre. Det er varemærket for GØL, der er en dansk pølsefabrik. Her står vikingen rank og udstråler barskhed og styrke – egenskaber, der igen er blevet populære i den seneste tids historiebrug af vikinger. Men begge er eksempler på kommerciel brug, hvor vikingen bliver brugt til at reklamere for og sælge et produkt.

Eksemplerne har det til fælles, at de bruger vikingen som et symbol på noget trygt, noget vi kender, og noget som vi kan stole på. I begge logoer findes den hjelm med horn, som vi i dag straks forbinder med vikinger, selvom det er historisk ukorrekt. Selvom arkæologer og historikere i mere end 100 år har været klar over, at vikingernes hjelme ikke havde horn, lever myten om det altså videre i bedste velgående – blandt andet gennem kommerciel markedsføring som i Stryhn's og GØLs produkter.

Kilde: Bearbejdet efter <https://danmarkshistorien.dk/leksikon-og-kilder/vis/materiale/historiebrug-af-vikingetiden>, hentet 1. marts 2021.

Tre danskere fortæller om deres forhold til vikinger

Marcela Morena, 38 år

Jeg er kommet til Danmark som voksen. I mit hjemland, Brasilien, hørte jeg om vikingerne i skolen. Jeg fik egentlig det indtryk, at vikingerne var nogle farlige barbarer, men efter jeg er kommet til Danmark, har jeg fået en meget større forståelse for vikinger ved at gå på museer, læse om dem og lære om dem på sprogskolen.

Jeg er især begejstret for, at vi i dag gennem skriftlige kilder og arkæologiske udgravninger ved meget om kvindens rolle i samfundet dengang. På nogle sociale områder var der en form for ligestilling i vikingetiden. Der er ingen tvivl om, at kvinder ikke havde så meget politisk magt dengang, men der er alligevel meget, der tyder på, at kvinder både var selvstændige og havde rettigheder. Jeg er meget interesseret i ligestilling og vil derfor gerne læse de gamle sagaer, som udover at være gode fortællinger kan give mig mere viden om dette.

Julia Puggaard, 12 år

Jeg har haft om vikingetiden i skolen. Alle elever fra 3. til 6. klasse havde nemlig en emneuge, som vi kaldte "Vi var vikinger". Det var rigtig spændende. Lærerne fortalte historier fra den nordiske mytologi, og vi legede også nogle af vikingernes lege og lavede vikingemad. Og så lærte jeg rigtig meget om vikingerne, og hvad de har betydet for mange ting.

Fx lærte vi om, at mange af de danske navne på ugedage og steder ligner navne på de nordiske guder. Jeg vidste godt, at de nordiske vikinger blandt andet kunne sejle til England, hvor de handlede, og at mange af dem faktisk også blev der. Men nu har jeg også lært, at der faktisk er mange nordiske låneord i det engelske sprog. Og det er sjovt at tænke på, at der for så mange år siden var folk, der rejste og flyttede mellem landene.

Asbjørn Asgaard, 52 år

Jeg er vikingentusiast. Jeg laver håndværk, der er inspireret af vikingernes produktioner. Det er blandt andet smykker, knive og tekstiler. Jeg rejser rundt til vikingemarkeder og vikingefestivaler, hvor jeg viser mine varer frem og fortæller om baggrunden for og produktionen af dem – og så sælger jeg dem selvfølgelig.

Jeg er begejstret for både de naturlige materialer som tekstiler, træ og jern, som blev brugt i vikingetiden, og for de teknikker, som de gamle vikinger brugte til at bearbejde materialerne og fremstille deres produkter med. Når jeg fx farver tekstiler, så bruger jeg plantefarver, og det betyder, at det bliver en meget miljøvenlig proces. Det var naturligt for vikingerne at have denne produktionsform, og den er jeg ret begejstret for. Jeg tror, vi generelt kan lære meget af vikingerne.